

При обстеженні насаджень які є хронічними осередками кореневої губки (Бовсунівське лісництво, кв. 15 вид. 14(2) на площі 1.0 га) взято на облік при базовому лісовпорядкуванні) спостерігається дифузний (швидкопрогресуючий) характер всихання. Характерною ознакою ураження є ажурність крони, укорочення хвої, блідозелений відтінок, хвоя легко осипається, пізніше жовтіє, буріє, передчасно опадає, зменшується річний приріст. В наявності куртини, що утворилися внаслідок відпаду. Сухостійні і всихаючі дерева сосни уражені, а в більшій частині відпрацьовані комплексом стовбурових шкідників (при відлущенні відмерлої кори чітко видно ознаки життєдіяльності стовбурових шкідників, а саме маточні та личинкові ходи, шлюбні камери, льотні отвори малого та великого соснових лубоїдів, златок, тощо). На дуже ослаблених деревах наявні ознаки заселення вищезгаданих шкідників, льотні отвори, V - VI категорія стану дерев сосни повністю відпрацьовані комплексом стовбурових шкідників.

У таблиці 2 наведено перелік ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулось внаслідок **пошкодження стихійним лихом**.

Таблиця 2

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходів, %
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м ³ на 1 га			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Літківське	13	36	9.7		9.7	6ДЗ2С31БП ІОС	65	0.60	1	21	26	220	4	буревій, стовбурові шкідники	5
<i>Разом ВСП</i>					<i>9.7</i>										
Радогощанське	34	15	3.4		3.4	8ДЗ1С31БП	136	0.40	2	26	44	200	2	буревій, соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	15
<i>Разом ВСП</i>					<i>3.4</i>										

Насадження в Радогощанському та Літківському лісництвах пошкоджені стихійним лихом (буревій 2025 року), внаслідок чого утворилася значна кількість буреломних та вітровальних дерев, дерев зі зламаними стовбурами, з нахилом стовбура більше 30 градусів, підірваною кореневою системою, відламанною кроною та її частин, тощо, характеризуються змішаним характером пошкодження – переважно групового характеру.

У таблиці 3 наведено перелік ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулось внаслідок пошкодження стовбуровими шкідниками.

Таблиця 3

Ліщина (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходів, %
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м ³ на 1 га			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Бовсунівське	3	43	4.8		4.8	7С32ДЗ1БП	86	0.60	2	24	32	250	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	3	50	2.8		2.8	10СЗ	86	0.60	1	26	32	430	3	малий та великий соснові лубоїди	5
	12	29	1.4		1.4	10СЗ+БП	86	0.60	2	24	32	310	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	10
	15	12	0.7		0.7	9СЗ1БП	66	0.70	1	22	28	300	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
Разом ВСП					9.7										
Дивлинське	12	4	0.3		0.3	9ЯЛЕ1ДЗ+ГЗ	66	0.50	1А	27	28	370	4	короїд-тинограф	25
	39	8	2.1	(2)	1.2	9ЯЛЕ1СЗ+ДЗ	54	0.60	1Б	25	24	490	4	короїд-тинограф	10
Разом ВСП					1.5										
Красноставське	34	4	3.4	(1)	1.7	8СЗ1БП1ДЗ+ОС	71	0.70	1	25	32	310	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	34	6	13.0	(2)	5.8	4СЗ2БП1ОС ЗВЛЧ+ДЗ	66	0.80	1	22	30	220	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	34	8	3.4		3.4	10СЗ+ДЗ	71	0.70	1	24	32	360	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	34	11	5.1		5.1	9СЗ1БП+ОС	56	0.70	1	20	22	260	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
Разом ВСП					16.0										
Літківське	25	18	3.6		3.6	7СЗ3БП+ВЛЧ+Д З	81	0.50	1	27	32	250	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
Разом ВСП					3.6										
Липниківське	1	15	22.0	(4)	9.5	9СЗ1БП	69	0.60	2	21	26	250	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	4	3	10.0		10.0	10СЗ(51)+БП+СЗ (70)	61	0.75	2	19	22	290	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	13	22	6.0	(2)	5.4	10СЗ	61	0.60	2	19	22	230	4	малий та великий соснові лубоїди	5
	38	10	5.4		5.4	9СЗ1БП+ОС	70	0.70	1	22	26	320	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
Разом ВСП					30.3										
Лугинське	44	3	0.8		0.8	9СЗ1БП	75	0.60	1	25	28	320	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	44	5	2.3	(2)	1.5	6СЗ4БП+ДЗ	75	0.60	1	26	36	260	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	10
	45	10	12.0	(1)	3.9	10СЗ	68	0.60	4	14	18	150	4	малий та великий соснові лубоїди	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Лугинське	46	1	14.9	(2)	1.0	10СЗ	65	0.60	3	16	22	185	4	малий та великий соснові лубоїди	25
	102	1	18.1	(2)	8.0	8С32БП	86	0.70	1	26	36	370	2	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	102	11	3.6	(1)	1.5	9С31ДЗ	120	0.50	2	29	48	340	2	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	102	12	0.4		0.4	10СЗ	76	0.70	1	26	28	410	2	малий та великий соснові лубоїди	5
	103	15	4.0	(1)	2.7	9С31ДЗ	59	0.70	1Б	28	32	430	2	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	103	19	1.0		1.0	10СЗ+БП+ДЗ	90	0.70	1	27	32	420	2	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	103	20	1.3		1.3	10СЗ	112	0.50	2	27	48	350	2	малий та великий соснові лубоїди	5
	108	18	0.6		0.6	6Ч32ЯЛЕ2БП	61	0.80	1	21	26	310	2	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
Разом ВСП					22.7										
Повчанське	28	9	15.8	(2)	9.6	9С31ДЗ	67	0.80	1	24	28	360	2	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	29	37	20.8	(2)	18.4	8с31ДЗ1ДЧР+ГЗ	61	0.70	1Б	27	28	380	2	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	40	7	13.8	(1)	11.8	9С31ДЗ+ГЗ	81	0.70	1А	30	36	460	2	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
Разом ВСП					39.8										
Степанівське	18	26	3.1	(2)	2.8	10СЗ	43	0.70	3	13	14	150	4	малий та великий соснові лубоїди	20
	22	5	3.5	(2)	1.0	10СЗ	57	0.65	1	20	20	260	3	малий та великий соснові лубоїди	20
	22	6	3.7	(2)	3.3	9С31БП	50	0.90	2	16	18	270	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	15
	50	44	1.5	(2)	1.1	10СЗ	62	0.85	1	20	20	350	3	малий та великий соснові лубоїди	15
	55	11	1.8		1.8	10СЗ	52	0.70	1А	23	28	340	4	малий та великий соснові лубоїди	5
	55	30	0.6		0.6	6С3(25)2БП 2С3(50)	25	0.60	1	11	12	120	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	35
	55	31	0.4		0.4	6С3(66)2БП2С3(3 5)	66	0.60	1А	25	32	220	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	20
	67	42	6.8	(2)	6.4	6С33БП1ВЛЧ +ОС	66	0.70	1А	26	34	300	3	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
	71	20	1.9		1.9	10СЗ+БП	71	0.65	1А	26	36	370	4	соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5
Разом ВСП					19.3										
ВСЬОГО ВСП:					157.0										

Лісопатологічне обстеження проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по Коростенському надлісництву філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" складає 157.0 га. По причинах призначення заходів (за переважаючим шкідником/хворобою) в загальному по надлісництву:

- малий та великий соснові лубоїди, златки	142.9 га
- буревій, стовбурові шкідники	13.1 га
- коренева губка	1.0 га

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Переважаючою причиною розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою сосна звичайна (СЗ) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на СЗ провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий (*Tomicus minor*) та лубоїд сосновий великий (*Tomicus piniperda*), в меншій мірі - короїд вершинний (*Ips acuminatus*) та шести зубий короїд (*Ips sexdentatus*). В наявності дерева V-ї та VI-ї категорій стану групового розміщення (групи невеликі до 3 - 4 дерев). Також є дерева IV категорії стану зі слідами заселення стовбуровими шкідниками (вхідні та вихідні льотні отвори, бурова мука, під корою характерні для даних видів ходи на звалених деревах). Під деревами сліди життєдіяльності у вигляді "стрижених" пагонів від 2 штук до 6 шт. на м². Насадження сосни звичайної (СЗ) характеризуються пошкодженням від слабкого (до 5%) до середнього ступенів пошкодження (до 10%). В наявності також сухостійні дерева, в переважній більшості поодинокого та групового розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

Другорядні листяні породи дерев, які є в складі насаджень, а також ті які зустрічаються поодинокі вражені трутовиками, які викликають стовбурові гнилі дуба звичайного (ДЗ), осики (ОС), берези повислої (БП) та вільхи чорної (ВЛЧ): дерева дуба звичайного пошкоджені трутовиком несправжнім (*Fomitiporia robusta*), дерева берези повислої пошкоджені трутовиком справжнім (*Fomes fomentarius*) та бактеріальною водянюкою, дерева осики від трутовика несправжнього (*Phellinus tremulae*), дерева вільхи чорної (ВЛЧ) трутовиком променевим (*Inonotus radiatus*) та вільховою златкою (*Dicercia alni*). Трутові гриби заражають дерева базидіоспорами через обламані гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 2/3 до 3/4 крон.

Ялинові насадження та насадження в складі яких є ялина європейська (ЯЛЕ) пошкоджені короїдом типографом (*Ips typographus*) середнього ступеню (до 10%). Характер всихання – поодинокий та груповий. Деревя V – VI категорій стану відпрацьовані групою стовбурових шкідників з родини златок, а дерева IV та частково III категорій стану характеризуються наявністю вхідних та вихідних льотних отворів короїда типографа, про що свідчать смоляні потьоки на стовбурах дерев.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження стовбурових шкідників та хвороб лісу і відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 555 від 27 липня 1995 року (далі Правила), рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 157.0 га у 2026 році.

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2014,2019 років та безперервного лісовпорядкування 2021 року (лист Міндовкілля №25/2-22/19379-21 від 13.09.2021 року "Про погодження матеріалів безперервного лісовпорядкування").

Примітка: *відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проведені силами лісової охорони філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України". На момент обстеження роботи по відведенню лісосік до рубки завершені, ділянки остовповані та відмежовані в натурі.*

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Всі виявлені даним обстеженням осередки шкідників та хвороб лісу поставити на облік до Книги обліку шкідників та хвороб лісу.
2. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України, скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центральним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
3. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
4. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки з поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни.
5. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати або переробляти одночасно із заготівлею, для недопущення розвитку осередків стовбурових шкідників.

Акт складений в чотирьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центральному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України";

4-й - Коростенському надлісництву філії "Столичний лісовий офіс" "ДП "Ліси України".

ПІДПИСИ:

_____

Олександр БОЛЮХ

_____

Андрій КАМЕНЧУК

_____

Катерина БАХТІНА

_____

Віктор КОЛЕСНИК

Вадим СОРОКА

Костянтин БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Сергій ДІДУС

Богдан ЖЕКА

Максим ШЕВЧЕНКО

Микола ВИСОЦЬКИЙ

В'ячеслав БАРАНОВСЬКИЙ

Олег МИХАЙЛЕНКО